

Pirmojo pasaulinio karo baigtis ir padariniai

Juozas Baranauskas IVd

Turinys

1. Pirmojo pasaulinio karo baigtis
2. Brest-Litovsko taika
3. Taikos konferencija
4. Taikos konferencijos nutarimai
5. Pasikeitimai Europos žemėlapyje
6. Tautų sąjungos sukūrimas
7. Pirmojo pasaulinio karo aukos
8. Ekonominiai pokyčiai
9. Politiniai pokyčiai
10. Šaltiniai

1PK baigtis ir veiksmai po jo

- **Pirmasis pasaulinis karas baigėsi 1918 metais lapkričio 11 dieną**
(Tarp Vokietijos ir jos priešininkų Kompjeno miške, netoli Paryžiaus, buvo pasirašytos paliaubos.)
- **Rusija iš karo išstojo dar 1918m. kovo 3d.**
(Su Vokietija ir jos sąjungininkėmis Brest Litovske pasirašiusi separatinę taikos sutartį.)
- **Nustatyti pasaulio tvarką po karo turėjo Taikos konferencija, prasidėjusi Paryžiuje 1919 metais sausio 18 dieną.**
(Vyko iki 1920 metų sausio 21 dienos)

Brest-Litovsko taika

Taikos sutarties iniciatorė buvo Tarybų Rusijos vyriausybė, kuriai reikėjo atokvėpio savo režimui įtvirtinti po Spalio perversmo

Sutartis

- Brest-Litovsko taika baigė Rusijos dalyvavimą Pirmajame pasauliniame kare ir faktiškai nutraukė jos sąjungą su Antantės valstybėmis
- Rusija atsisakė Lietuvos, Latvijos, Estijos, dalies Baltarusijos, iš Suomijos ir Ukrainos turėjo išvesti kariuomenę.
- Tarybų Rusija įsipareigojo pasirašyti taiką su Ukrainos Liaudies Respublika ir drauge nustatyti abiejų šalių bendrą sieną, demobilizuoti visą kariuomenę, taip pat ir kuriamą Raudonąją armiją.
- Pagal 1918 m. rugpjūčio 27 d. papildomą susitarimą Tarybų Rusija turėjo sumokėti Vokietijai 6 mlrd. markių kontribuciją.

Vėliau: Vokietijoje žlugus monarchijai ir suirus Austrijai-Vengrijai, Rusija 1918 m. lapkričio 11 d. anuliavo Brest-Litovsko taiką kaip primestą jėga

Taikos konferencija

- Paryžiaus taikos konferencijoje dalyvavo:
- Šalys nugalėtojos: Jungtinė Karalystė, Prancūzija, Italija, JAV, Japonija;
- Mažesnės šalys nugalėtojos: Kinija, Belgija, britų dominijos;
- Menki karo dalyviai (nutraukę diplomatinis santykius ir pan.);
- Neutralios ir besikuriančios šalys.

(Rusija į konferenciją buvo nepakviesta dėl vykstančio pilietinio karo, nors emigracinė jos vyriausybė ir tikėjosi joje dalyvauti.)

Lietuva į konferenciją nebuvo pakviesta. Nepaisant to, Lietuva buvo išsiuntusi savo atstovus į Paryžių, kurie turėjo atstovauti Lietuvos interesus, tiesiogiai taikos konferencijoje nedalyvaudami

Taikos konferencijos nutarimai

- Šalys laimėtojos (Antantės karinės sąjungos narės) nutarė, kad Vokietija sukėlė Pirmąjį pasaulinį karą.
(Vokietija su tuo kategoriškai nesutiko)

Su Vokietija pasirašyta Versalio taikos sutartis :

- Vokietija turėjo būti demilitarizuota (galėjo pasilikti tik 100 000 kareivių);
- Panaikinta karo pramonė Vokietijoje;
- Panaikinta privalomoji karo tarnyba;
- Vokietijai liepta sumokėti 20 milijardų aukso markių reparacijas (karo nuostolių atlyginimą);
- Panaikintos jūrų ir avia kariuomenės;
- Visiškai demilitarizuotas kairysis Reino krantas;
- Vokietija prarado visas kolonijas ir dalį žemių Europoje:
 - Elzasą ir Lotaringiją (atiduotos valdyti Prancūzijai);
 - Dalis Šlezvigo ir Holšteino (atiduota Danijai);
 - Dalis žemių Lenkijai (Lenkijos koridorius, t. y. priėjimas prie Baltijos jūros);
 - Gdanskas (Dancigas) paskelbtas laisvuju miestu ir perduotas Tautų sąjungos žinion;
 - Klaipėda ir jos kraštas atiduotas Tautų sąjungai, kuri laikinai pavedė jį valdyti Prancūzijai;
 - Saro sritis penkiolikai metų perduota Tautų Sąjungai.

Pasikeitimai Europos žemėlapyje

Source: *Regional Extensions*, 1999

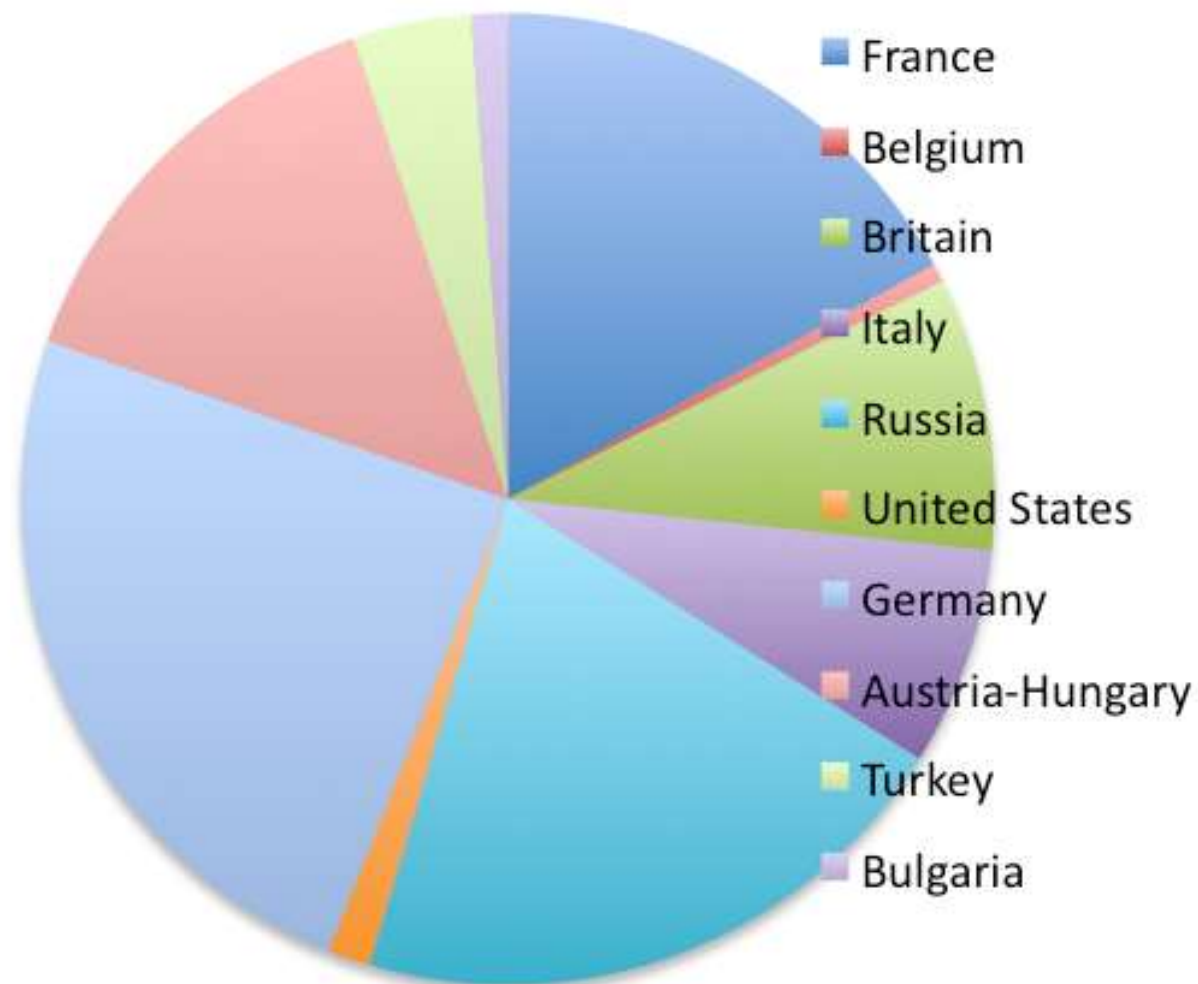
Tautų sąjungos sukūrimas

Svarbus pasiekimas po 1-ojo PK – **Tautų Sąjungos įkūrimas**, kuri pradėjo veikti **1920 metų pradžioje**. Į ją stojančios valstybės įsipareigodavo viena kitai padėti užpuolimo atveju. Taiką pagalbą dviem trečdaliais balsų nutardavo visuotinis Tautų Sąjungos susirinkimas ir jos 9 valstybių atstovų Taryba. Penkios didžiosios valstybės: JAV, Didžioji Britanija, Prancūzija, Italija ir Japonija – Taryboje turėjo užimti nuolatinės vietas. Tautų Sąjungos tikslas buvo garantuoti pasaulyje taiką,

Aukos

Valstybė	Mobilizuotų	Nukautų ir mirusių	Sužeistų	Belaisvių ir dingusių	Iš viso	
Rusija	12.000.000	1.700.000	4.950.000	2.500.000	9.150.000	
Prancūzija	8.410.000	1.357.800	4.266.000	537.000	6.160.800	
D.Britanija	8.904.467	908.371	2.090.000	191.652	3.190.235	
Italija	5.615.000	650.000	947.000	600.000	2.197.000	
JAV	4.355.000	126.000	234.300	4.500	350.300	
Japonija	800.000	300	907	3	1.210	
Rumunija	750.000	335.706	120.000	80.000	535.706	
Serbija	707.343	45.000	133.148	152.958	331.106	
Belgija	267.000	13.716	44.686	34.659	93.061	
Graikija	230.000	5.000	21.000	1.000	27.000	
Portugalija	100.000	7.222	13.751	12.318	33.291	
Juodkalnija	50.000	3.000	10.000	7.000	20.000	
Iš viso	42.188.810	5.152.115	12.831.004	4.121.090	22.089.709	
Vokietija	11.000.000	1.773.700	4.216.058	1.152.800	7.142.558	
Austro-Vengrija	7.800.000	1.200.000	3.620.000	2.200.000	7.020.000	
Turkija	2.850.000	350.000	400.000	250.000	975.000	
Bulgarija	1.200.000	87.500	152.390	27.029	266.919	
Iš viso	22.850.000	3.386.200	8.388.448	3.629.829	15.404.477	
Iš viso	65.038.810	8.538.315	21.219.452	7.750.919	37.494.186	

Skritulinė diagrama parodanti koks aukų skaičius tenka konkrečiai šaliai palyginus su bendru žuvusių žmonių skaičium per 1PK

Ekonominiai pokyčiai

- **Europa nusilpo, jos ekonomika žymiai smuko**

Valstybių finansų būklė katastrofiška: karui finansuoti prispausdinta pinigų, klesti infliacija, prasiskolinta užsieniui. Karui pasibaigus, Europos pinigų kursas, palyginti su doleriu, krinta, ir europiečiai, kadaise buvę pasaulio bankininkais, tampa skolininkais.

- **Išaugo konkurencija eksporte**

Po karo ėmusios vėl eksportuoti savo gaminius, pamato, kad jų vietą jau užėmė rimti, kare mažai tenukentėję konkurentai: Japonija, JAV.

- **Smuko žemės ūkis**

Dėl valstiečių mobilizacijos į armiją ir nusiaubtų teritorijų smuko žemės ūkis.

- **JAV kilimas**

JAV ekonomika smarkiai praturtėjo iš karinių tiekimų ir ne tik išmokėjo skolas Vakarų Europos šalims, bet ir skolino joms didžiules sumas, tapdama jų svarbiausia kreditore. Taigi, karas labai sumažino Europos įtaką pasaulyje.

Politiniai pokyčiai

Vidiniai ir išoriniai

- Rusija iš carinės monarchijos tapo Tarybų respublika,
- Vokietija iš kaizerinės pusiau absoliutinės monarchijos 1919 metais tapo Veimaro respublika,
- Vengrija iš monarchijos tapo buržuazine demokratine valstybe.
- Italijoje po karo įsigalėjo fašistinės nuotaikos ir 1922m. B. Musolinis įvedė fašistinę diktatūrą

Pradėjo irti kolonijinė sistema

Per pirmąjį pasaulinį karą imperialistinės valstybės ėmė dar labiau išnaudoti savo kolonijas: jos tapo žaliavų ir žmonių šaltiniu karo veiksams. Tuo pačiu karo metu ėmė sparčiai vystytis vietinė, nacionalinė pramonė. Visa tai skatino šalių nacionalinį išsivadavimo judėjimą. Todėl po karo ėmė irti kolonijinė sistema. Nepriklausomybę išsikovojo: Turkija (1923m.), Iranas (1922m.), Afganistanas (1919m.), Egiptas (1919m.) ir kt. valstybės.

Ačiū už dėmesį

Šaltiniai:

- <http://relay-of-revolutions.wikispaces.com/InNo+christopherc2012+11.25.10>
- [Google.lt/vaizdai/europe map after ww1](http://Google.lt/vaizdai/europe+map+after+ww1)
- <http://moku.lt/darbai/moku.lt-pirmojo-pasaulinio-karo-padariniai>
- [http://lt.wikipedia.org/wiki/Pary%C5%BEiaus taikos konferencija](http://lt.wikipedia.org/wiki/Pary%C5%BEiaus_taikos_konferencija)
- [http://lt.wikipedia.org/wiki/Brest-Litovsko taika](http://lt.wikipedia.org/wiki/Brest-Litovsko_taika)